

Sygn. akt I CSK 879/22

POSTANOWIENIE

Dnia 20 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło

w sprawie z wniosku S. K. i E. K.
przy uczestnictwie W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki
komandytowej z siedzibą w W.
o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie
oświadczenia o odrzuceniu spadku po R. K.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 września 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie
z dnia 24 marca 2021 r., sygn. akt VI Ca 470/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. ustala, że każdy z uczestników ponosi koszty postępowania**
związane ze swoim udziałem w sprawie.

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy S. K. i E. K. w sprawie o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku z udziałem W. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółką komandytowej z siedzibą w W. wnieśli skargę kasacyjną od Postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 24 marca 2021 r. VI Ca 470/20.

Jako podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżacy wskazali, wszystkie przyczyny które wymienia art. 398⁹ § 1 kpc.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 3989 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać szczegółowe i wyczerpujące argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W skardze kasacyjnej podnoszono wszystkie podstawy podstawę jej przyjęcia do rozpoznania (art. 3989 § 1 pkt 1-4 kpc -pkt. 8 skargi).

Należy uznać, że skarga zawiera uchybień konstrukcyjne, które nie pozwalają na przyjęcie jej do rozpoznania. W skardze kasacyjnej nie wyodrębniono osobnej części uzasadnienia, które uzasadniałoby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Na s. 13 skargi w zasadzie odesłano do uzasadnienia zarzutów kasacyjnych.

Łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego lub potrzeby wykładni przepisów budzi w niniejszej sprawie wątpliwości.

Jak przyjmuje się w orzecznictwie, jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość przyjęcia oczywistej zasadności skargi. Przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. najczęściej wzajemnie się wykluczają: jedna uzasadnia przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na interes publiczny (pkt 1), a druga – z uwagi na interes prywatny skarżącego (pkt 4).

Z reguły trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której orzeczenie jest oczywiście wadliwe, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość

prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (postanowienie SN z 24 września 2020 r., V CSK 48/20).

Nie można uznać, że w sprawie sformułowano w sposób właściwy, syntetyczny i precyzyjny istotne zagadnienia prawne, które w świetle dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego dają podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W sformułowanym pytaniu nie określono przepisów prawa które wymagają wykładni ani też nie wskazano rozbieżności orzecznictwa, które wymagałoby wyjaśnienia. Powołano art. 88 § 2 k.c. kwestionując krótki termin na złożenie oświadczenia woli o uchyleniu się od skutków błędu i negując skutki posłużenia się przez ustawodawcę konstrukcją terminu zawitego, czy też konstrukcji odpowiedzialności za długi spadkowe. W istocie zagadnienie prawne stanowi wyraz polemiki z obowiązującym stanem prawnym przewidzianym przez ustawodawcę.

Wskazane zagadnienie, nie ma uniwersalnego znaczenia ale stanowi wyłącznie odniesienie do przedmiotowej sprawy. Sposób jego sformułowania wskazuje na kwestionowanie ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest w sprawie związany (art. 398¹³ § 2 kpc). Podnoszona w skardze kwestia rozkładu ciężaru dowodu była także przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego (art. 6 kc.) SN z 8 listopada 2005 r., I CK 178/05, SN z 17 lutego 2006 r., V CSK 129/05, oraz wyr. SN z dnia 8 marca 2010 r., II PK 260/09. Reasumując zagadnienie prawne musi mieć charakter generalny i abstrakcyjny a nie zmierzać do podważenia ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany.

Odnosząc się do kolejnej podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi

kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, i z 29 września 2017 r., V CSK 162/17). Dla uznania skargi kasacyjnej za oczywiście uzasadnioną nie wystarczy wskazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa, lecz należy także wykazać, że doszło do takiego właśnie naruszenia – oczywistego i widocznego *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej oraz wynikającego już z treści skargi (tak w szczególności postanowienia SN: z 4 lipca 2019 r., V CSK 80/19; z 29 marca 2019 r., V CSK 321/18; z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18; z 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15; z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14; z 18 września 2012 r., II CSK 179/12; z 8 marca 2012 r., III SK 36/11; z 3 lutego 2010 r., II PK 304/09; z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07; z 20 czerwca 2007 r., II CSK 184/07, z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03).

Dodatkowo należy stwierdzić, że dla spełnienia podstawy oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie jest wystarczające, aby sąd w sposób oczywisty naruszył prawo, naruszenie to musi mieć oczywisty wpływ na rozstrzygnięcie, i to w taki sposób, aby orzeczenie mogło być uznane za bezprawne (tak SN w postanowieniach: z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 730/17; z 22 marca 2018 r., III CSK 296/17; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17; z 9 maja 2017 r., I CSK 686/16; z 25 stycznia 2017 r., IV CSK 384/16; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16; z 26 listopada 2015 r., II PK 112/15). Takiego przekonującego wyводу w uzasadnieniu skargi nie zawarto.

Skarżący wyrazili przekonanie, że w ich ocenie wykazano przynajmniej jedną z podstaw skargi kasacyjnej, w zakresie oczywistej zasadności skargi. W tym aspekcie także w skardze kasacyjnej miało miejsce odesłanie do uzasadnienia zarzutów skargi bez samodzielnego ich uzasadnienia w ramach wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nie można także wywieść z uzasadnienia podstaw do twierdzenia o nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji. Uzasadnienia w tym zakresie brak. Należy wskazać, że skarga kasacyjna przysługuje wyłącznie od orzeczeń sądu drugiej instancji. Przesłanka nieważności postępowania powinna

odwoływać się więc tylko, co do zasady, do postępowania przed tym sądem. Skarżący nie przytoczyli natomiast argumentów dotyczących nieważności postępowania w toku postępowania apelacyjnego (por. postanowienie SN z 26 sierpnia 2020 r., I CSK 390/19, postanowienie SN z 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, orzeczenie Sądu Najwyższego z 17 września 1946 r., C III 719/45, OSN 1948, Nr 2, poz. 34).

Z tych względów w przedmiocie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania orzeczono, jak w treści postanowienia (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

[as]